

سنجش میزان حمایت جامعه میزبان از توسعه گردشگری روستایی

(مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان فیروزآباد)

ویدا علی یاری^۱ - مریم شریفزاده^{۲*} - ندا علی یاری^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

۲- دانشیار گروه مدیریت توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

۳- دانشجوی دکتری توسعه کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۰ دی ۱۳۹۸

تاریخ دریافت: ۲۳ اسفند ۱۳۹۷

چکیده مبسوط

۱. مقدمه

صنعت گردشگری به عنوان بزرگترین و مهم ترین صنایع در جهان چشم انداز بسیار امیدوار کننده ای دارد. توسعه گردشگری به عنوان راه حلی برای احیای اقتصاد یک مقصد، چه روستایی و چه شهری، شناخته شده است. بسیاری از جوامع روستایی گردشگری را عاملی مهم در تأثیرگذاری بر اقتصاد روستایی می دانند. با این حال، صنعت گردشگری به شدت به حسن نیت، مشارکت و پشتیبانی ساکنان محلی وابسته است. چرا که این افراد به عنوان جزء جدایی ناپذیر این صنعت، به طور مستقیم بر رضایت گردشگران، هزینه کرد آنان در مقصد گردشگری، تمایل آنان برای بازگشت در منطقه هزینه و تمایلات برای بازدید دوباره گردشگران و توصیه مقصد به دیگران تأثیر می گذارند. مشارکت و حمایت ساکنان محلی برای رشد گردشگری پایدار در منطقه ضروری است و موفقیت این صنعت در گرو حمایت ساکنان از گردشگری است. از آنجا که نگرش ساکنان برای رضایت بازدیدکنندگان و بازدید تکراری ضروری است، تعیین ادراک ساکنان محلی از توسعه گردشگری و تأثیرات آن در موفقیت آتی یک مقصد حیاتی است.

۲. مبانی نظری تحقیق

مطالعات فراوانی پیرامون ادراک ساکنان از اثرات گردشگری و حمایت جوامع میزبان از توسعه گردشگری صورت پذیرفته است. در این مطالعات به منظور بررسی نگرش و رفتار ساکنین محلی نسبت

به گردشگری از نظریه ها و مدل های مفهومی بسیاری استفاده شده است. این مدل ها عبارتند از: نظریه دلبستگی جامعه، نظریه قدرت، نظریه دینفعان، نظریه ماشین رشد (SRT)، نظریه تبادل اجتماعی (SET)، مدل شاخص رنجش داکسی (۱۹۷۶) مدل چرخه حیات مقصد گردشگری (TALC)، نظریه نمایندگی اجتماعی، نظریه وابستگی، نظریه هویت، نظریه رفتار برنامه ریزی شده (TPB). نظریه تبادل اجتماعی رایج ترین تئوری در رابطه با واکنش ساکنان نسبت به توسعه گردشگری است. این نظریه به عنوان چارچوبی مناسب برای بررسی رابطه بین ادراک و نگرش ساکنان نسبت به اثرات گردشگری و حمایت ساکنان از توسعه گردشگری بکار می رود. این نظریه بر این اصل استوار است که انسان ها در جستجوی پاداش و اجتناب از مجازات بوده و به انتظار کسب سود به عمل می پردازند. لذا تعامل اجتماعی را به عنوان تبادل منابع در نظر گرفته و در صورتی به تبادل می پردازند که از مزایای آن بیش از هزینه هایش بهره مند گردند. نظریه تبادل اجتماعی از منظر توسعه گردشگری نشان می دهد که ادراک ساکنان از توسعه گردشگری بر میزان حمایت آن ها اثر گذار است. با این حال این نظریه دارای ضعف هایی نیز می باشد. در این نظریه به تأثیر اقتصادی بر نگرش ساکنان تأکید شده است. لیکن بر مبنای نتایج حاصل از برخی مطالعات، علی رغم انتظار نگرش خنثی از ساکنان بی بهره از مزایای گردشگری، برخی از این افراد دارای نگرشی مثبت یا منفی نسبت به گردشگری می باشند.

* نویسنده مسئول:

دکتر مریم شریفزاده

آدرس: گروه مدیریت توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران

پست الکترونیک: Email: m.sharifzadeh@yu.ac.ir www.SID.ir

از یافته‌های این مطالعه نتیجه گرفته می‌شود که ادراک تأثیرات اجتماعی (با ضریب ۱۰/۶۶۱) به‌عنوان مهم‌ترین عامل پیش‌بینی‌کننده‌ی میزان حمایت ساکنان از توسعه‌ی گردشگری شناخته شد. بنابراین ادراک مثبت از اثرات اجتماعی نقش مهمی در حمایت ساکنان از توسعه گردشگری ایفا می‌کند و افزایش در اثرات اجتماعی، بیشترین تأثیر را بر ایجاد پشتیبانی محلی خواهد داشت. بنظر می‌رسد که اهمیت اثرات اجتماعی به فرهنگی که از قومیت مردم منطقه نشأت گرفته برمی‌گردد که خود نیز به آن مفتخر بودند. چرا که ساکنان منطقه دارای قومیت ترک قشقایی بوده و اصول اجتماعی را مربوط به فرهنگ و قومیت خود دانسته و به آن پای‌بند بودند. آن‌ها ترویج فرهنگ و حفظ هویت خود را مهون گردشگری دانسته، چرا که فرهنگ در انزوا از رشد بازمانده و با ارئه فرهنگ بومی به گردشگران تقویت می‌گردد. لذا ادراک اثرات اجتماعی در این منطقه در حمایت ساکنان از توسعه گردشگری نقش مهمی دارد. سپس، اثرات اقتصادی (با ضریب ۸/۶۵۹) دارای تأثیر مثبت و معنادار بر میزان حمایت ساکنان روستایی از گردشگری است. در پایان ادراک اثرات زیست محیطی تأثیر مثبت و معناداری بر حمایت ساکنان در منطقه مورد مطالعه دارد. بنابراین ادراک اثرات زیست محیطی با تأخیر بر حمایت ساکنان اثر می‌گذارد و این عامل به نسبت سایر عوامل نمود ناملموس تری بر حمایت ساکنان داشته است. این تحقیق نشان داد که ادراک مثبت از گردشگری معمولاً با سطح بالایی از ساکنان پشتیبانی از توسعه گردشگری همراه است. یافته‌های این تحقیق از نظریه تبادل اجتماعی حمایت می‌کند. بنابراین ضروری است دیدگاه ساکنان روستایی را از توسعه گردشگری افزایش دهیم، چرا که بر حمایت از توسعه گردشگری تأثیرگذار است.

کلیدواژه‌ها حمایت، جامعه میزبان، گردشگری روستایی، شهرستان فیروزآباد.

تشکر و قدردانی

پژوهش حاضر حامی مالی نداشته و حاصل فعالیت علمی نویسندگان است.

لذا عوامل غیراقتصادی نیز عامل مهمی در مبادلات اجتماعی و نگرش ساکنان نسبت به گردشگری محسوب می‌شود. از این رو، برخی از محققان بر اهمیت ترکیب نظریه تبادل اجتماعی (SET) با دیگر چارچوب‌های نظری جهت دستیابی به رویکردی کلی‌تر تأکید نمودند.

۳. روش تحقیق

این تحقیق پیمایشی با هدف سنجش میزان حمایت ساکنان روستایی از توسعه گردشگری و عوامل مؤثر بر آن در روستاهای هدف گردشگری بخش مرکزی شهرستان فیروزآباد، صورت پذیرفت. جامعه‌ی آماری این تحقیق سرپرستان خانوار ساکن در نظر گرفته شد که با استفاده از جدول بارتلت، ۱۵۵ خانوار به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده مورد مطالعه قرار گرفتند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسش‌نامه‌ای محقق ساخته بود که روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفت. داده‌ها در طی ماه‌های ژانویه تا آوریل ۲۰۱۷ با استفاده از پرسشنامه‌ای محقق ساخته در قالب مقیاس لیکرت جمع‌آوری شد. تمام تجزیه و تحلیل‌ها با استفاده از برنامه SPSS صورت پذیرفت.

۴. یافته‌های تحقیق

نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که ساکنان بر حسب وضعیت حمایت خود از گردشگری به دو گروه حامیان متعهد و حامیان منفعل قابل تقسیم می‌باشند و سطح حمایت ساکنان از توسعه‌ی گردشگری بالای حد متوسط است ($\bar{x}=4/1$). این نتایج با یافته‌های تحقیق عبداللہی، محمودی‌نیا، و محمودی‌نیا (۲۰۱۶)؛ مک‌گهی و اندرک (۲۰۰۴)؛ لالیت‌چاندرا لال (۲۰۱۰) و تیچاوا و لانگا (۲۰۱۵) که به نوعی بر سطح حمایت ساکنان از توسعه‌ی گردشگری تأکید نمودند، همسو است. نتایج حاصل از مدل رگرسیون لجستیک نیز نشان داد که ادراک اثرات اجتماعی، اثرات اقتصادی و زیست محیطی به‌طور مستقیم پیش‌بینی‌کننده‌ی معنادار حمایت ساکنان از توسعه‌ی گردشگری می‌باشند. تابع حاصل از این مدل در ۹۵/۵ درصد می‌تواند سطوح میزان حمایت را بصورت صحیح انجام دهد.

۵. بحث و نتیجه گیری

Use your device to scan and read the article online

How to cite this article:

Aliyari, V., Sharifzadeh, M. & Aliyari, N. (2020). Investigating the host community support for rural tourism development (Case study: Central District of Firoozabad County). *Journal of Research & Rural Planning*, 9(2), 17-33.

<http://dx.doi.org/10.22067/jrpp.v9i4.79686>